

Jesus-õpetus.

Naeste-, meeste- ja laste aluspeetu.

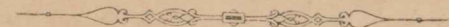
Sõnade oja.

Sugutõdedele õpetuseks kokkufäädimud

M. Kaera,

(Louise Kaera naesterahwa riitewalmistamise töö-
tuba Narwas).

Säreltrükkimine ja ümberpanemine keelatud.

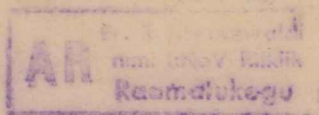
Narwas.

Trükkitud H. Põder'i trükikojas.

1902.

687.2

Дозволено цензурою. — Юрьегъ, 13 Ноября 1902 г.

56150

Alustuseks!

Muspesu valmistamine on perenaese üks tähtsamast kodusest käsitööst. Zuba wanast ajast on Eesti neiu „weime wakk“ rohke ja mitmekesise walmis-pesu poolt rahwa seas kuulus olnud. Weime waka pesu on Eesti neiu ikka ise omale walmistanud. Ka praegugi, meie päewilgi, on pesu valmistamine ikkagi perenaese hooleks, on perenaese oma töö.

Et perenaestele pesu õblemist fergentada ja weime-waka valmistajatele abiks olla, selleks ilmub esimest kord Eesti keeles meie „Pesu-õpetus“.

Pesu õhnitide valmistamiseks tarwitame meie neidsamu mõdusi puu peal — Reductions-Schema — 24—66 cm., mis riideloikuse õpetuse juures tarwitusel on. Pesu õhnitide valmistamine nende mõtude abil seisab selsamal kindlal alusel, nii kui meie õpetuse I. jaos seda nägime.

Mööduwõtmiseks tarwitage sentimeetri rihma.

Muspesul on pääasjalikult ainult kaks mõdotu:

1. Piha jämedus ja
2. Särgi pikus.

Piha jämedust mõõtke kleidi päält nii: tõmmake cm. rihm kaenla alt läbi piha ümber nii, et rihm selja ja rinna pääl ühel kõrgusel seisab. On rihm awaralt piha ümber, siis pange rihm nüüd pooleks kokku ja kirjutage terwest möödust pool üles, s. o.: on terve pihajämedus 90 cm. siis on pool sellest 45 cm. jne.

Õhniti joonistamiseks sellele inimesele wõtke siis 45 möödu pulk ja sellega õhniti joonistades tuleb õhnit iseenesest nii suur wälja kui tarwis.

Ja nii ikka alati: misjugune pool pihajämedus, niisuguse möödupulgaga piab shniti joonistama.

On pool pihajämedusel weel $1/2$ juures, nii näituseks 45 $1/2$ siis wõtke ikka suurem mõõt, nii siin siis 46.

Särgi pikust naesterahwal möödetakse harilikult natukene alla poole põlwezeni.

Narwas, Nääri kuu 15. p. 1901.

M. Kaera.

Esimene õpesamm.

Naesterahwa lihtne särk.

Shniti raamatu esimese lehekülje pääl I. joonistus näitab kõige lihtsamat särki shniti, mis ial olla wõib. See lihtsus seisab selles, et selle shniti järele särki õmmeldes koguni wähe riidet läheb ja wähesse ajaga seda walmis teha wõib. Ülewalt kahest poolt süilud ära lõigata ja neetsamad süilud alla kahele poole külge õmmelda.

Kui siis pitsidega seda särki weel ära ehtida, siis saab särk kõige oma lihtuse juures ka wäga ilus. Nii on siis selle shniti häädnus: lihtne ja hää.

Shniti joonistamine on wäga lihtne. Misjugune pool pihajämedus, niisuguse pulgaga saab shniti joonistatud. Möödupulgaga saab kõik numbrite järele tehtud, nii kui I. jaos nägime. Algage iga kord ikka a juurest. Selle joonistuse järele wõib 43 särki shniti joonistada, mis üksteisest ikka suurem on. Teise sõnaga: selle joonistuse järele wõib kõige weikemast lappest algades kõige tugewama naesterahwale särki shniti joonistada.

Teine õpesamm.

Noore neiu särk.

Misjugune pool pihajämedus, niisuguse pulgaga joonistage shniti.

Kui seda särki pitsidega ilusti ära ehtida, siis saab sellest üli tore noore neiu leeri särk. 6. joonistus näitab niisugust walmistehitud särki.

Soovitakse lihtsamat särki igapäevaseks kandmiseks, siis jääb pitside ehted vähemaks. Ka varukad — käisid — võib otša ömmelda, nii kui 7. joonistus näitab. Ka jin võib 2. ja 3. joonistuse järele 43 isesuurst särki shniti joonistada.

Kolmas õpesamm.

Naese särk.

Siin niisama poole pihajämeduse järele pulka võtta shniti joonistamiseks.

Siin on mõlemad shniti pooled ühes. Esimene pool on ülevalt kumer, vaatke 8. joonistus, joon h g. Alt lähivad mõlemad shniti pooled ühte.

See on väga ilus, soe, kahelordse rinna- ja seljatükiga särk, nii kui 12. joonistus näitab. Ka varukad on otšas. Gest käib see lahti, nii et see imetajale naesele väga sünnis on.

Kahesanda joonistuse järele võib igasuguseid, igasuurseid shnitisi joonistada nende 43 mõõdu abil.

Neljäs õpesamm.

Naesterahwa püksid.

13. joonistus võtke sentimeetri rihmaga välja. Algage a juurest ja tehke rihma järele kõik need numbrid, mis shniti pääl näete nii kui ifka.

Siin on mõlemad shniti pooled ühes. Esimene pool on d e g ja tagumine pool a b d.

Pükste pikkus on harilikult poole sääreni. Värvli pikkus talje jämeduse järele. Alt pükste pitsidega ehtimine on iga ühe oma soovi ja maitse järele. Pükstel on ainult üks õmb-lus, seepärast saab shnit laialt riide pääle lahti pandud ja siis lõigatud.

Viies õpesamm.

Naesterahwa õõjak.

17., 18. ja 19. joonistus Shniti raamatust annavad väga ilusad naesterahwa õõjaki shnitid.

Shnitide wäljawõtmine Red.=Schema järele f. o. mõõdu pulkade järele.

Dõjaki piab enne kokkuõmblemist sellele selga pašitama, sellele riidet õmmeldakse. Siin on siis nüüd aeg jakile parajat suurust anda. Jaki ehtimine pitsidega, woltidega wõi ka krousidega on iga ühe oma maitse järele.

Ruues õpessamm.

Naesterahwa alusjeelik.

20., 21. ja 22. joonistust wõtke sentimeetri rihmaga. Mägage ikka a juurest. Pikkust tuleb mõõdu järele lasta, nii kuida kellegi mõõt nõuab.

20. joonistus on esimene laida. See on pool shniti. Lõigates riidet kahelordjelt panna, siis tuleb terve laida wälja. Joon a e on õige — sirge joon. Siit riidet kahelordjeks panna.

21. joonistus on külje laida. Niiðest lõigata kaks tükki. Joon a g on sirge — jerm. Lõigates riide uldušjerm jia. Siit ka esimese laiaga ühte õmmelda.

22. joonistus on tagumine laida. Siin on pool shniti. Lõigates riidet kahelordjelt panna, siis tuleb terve laida wälja. Siin on mõlemad õmblused sirged.

Nii on jessel jeelikul neli laida: 1 esimene-, 2 külje- ja 1 tagumine laida.

Seelikü wärmel on sirgest jermast lõigatud. See on lihtne töö, mida iga naesterahwas ise teha oskab.

Seelikü äraehtimine alt on iga ühe oma tahtmise järele. Kellele kudas meeldib, see nii õmbleb.

Seitsmes õpessamm.

Meesterahwa järk.

Meesterahwa järjile wõtke mõõtu: 1. piha jämedus, 2. järjü pikkus, 3. kaela jämedus ja 4. waruka pikkus.

25., 26., 27. ja 28. joonistused Red.=Schema järele wälja wõtta.

25. joonistus annab meesterahwa järjü esimest poolt, f. o. rinnatükki. Riidet kahelordjelt pannes tuleb terve esimene pool täielik wälja.

Lihtjal õõjargu jaab uhefordne riind. Soowitafje triikfärki, fiis tuleb riind kahefordfjelt lõigata, nii kui joonistufe pääl joon e g näitab.

Kui iga nende 43 mõõduga 24 ja 66 joonistust joonistada, fiis saab nende järele järgi fhuitifi kõige weiksemast poistefest kuni kõige tugewama meesterahwani.

Triikfärgile pannafje rinnatükile weel waherriet. Soowitafje hästi passu, tugewa rinnaga järki, fiis pange waherriet kahe, ehk ka kolme fordfjelt.

Riie, millest järki õmmeldafje, nii ka waherrie, on iga tellija oma enese soowi järele. Õmmelda wõib igasugusest riidest. Harilikult on päälmiised rinnatükid ifka walgest lõuendist. Soowi järele wõib ka rinna tükkifi wärwilifest riidest färgile külge õmmelda.

Soowitafje maniskat üksi faada, fiis wõtke rinna fhuit üksi, nii fiis tähtede järele a, e, g.

26. joonistus annab pool seljatüki fhuiti. Riiet kahefordfjelt pannes tuleb terwe seljatükk wälja.

27. joonistus on piha tagune õla. Seda kahefordfjelt panna. Siin on pool fhuiti.

28. joonistus annab waruka — käisje fhuiti. Riiet kahefordfjelt kookupannes tuleb terwe warukas wälja. Zoon a b on sirge — riide lahtilõikamata serw fiin. Pikust muidugi mõõdu järele anda.

29. joonistus annab krae wõi kaelusje fhuiti. Seda sentimeetriga wälja wõtta. Seesama krae käib ka triikfärgile. Tarwis aga waherriet ühe- ehk kahefordfjelt panna.

Wäga arusaadaw on, et waherrie walge piab olema. See ei wõi ka mitte wäga jäme olla. Muidu on päälisriide läbi waherriet tunda. See rikuks järgi ilusat wäljanägemist. Waherriet on poest järgi waherrie nime all faada.

30. joonistus annab waruka wärwli fhuiti. Wäljamõtta sentimeetriga. Liht färgile ainult kahefordfjelt riidest. Seda sama fhuiti wõib ka triikfärgile tarwitada, s. o. mansheti jaoks. Siin tuleb ka jällegi waherriet panna.

Triikfärki õmmeldes tuleb waherriet hästi sirgelt nii rinnatükkidele kui ka kraele ja warukatele panna. Et waherrie hästi sirgelt oleks, piab tihti traageldama. Kui waherrie mitte küllalt hästi ei ole pandud ehk ka päälisriie weidi lödwemalt pääle õmmeldud, fiis jääb tärgeidatud pesu sisse triikimise ajal woldid,

fortjud, mis triikpeju iludust märkja vähendamad. Halb, ostamata triikija wõib aga ka hästi õnneldud järki wäga halwalt triikida.

Wäga arusaadaw on, et triikpeju õnneldes ka masina nõel peenikene olema piab. Nii ka niit. Wastasel korral saab õmblus mitte soowitaw ilus. Et aga triikpeju seljas kandes warjamata nähtaw on, siis piab jee kõigiti ilusti õnneldud olema.

Triikjärgile kraet külge õmmelda ei ole soowitaw. Krae käib lahtiselt pääle. Krae määrdeb ikkagi alati enne ära kui rinna esine. Säherdufel korral wõib siis puhas krae ferge waewaga pääle panna. Särgile õnneldakse madal püstkrae, mille pääle selgapannes triikrae panna. Nii ka warukatel. Wauhetid wõiwad lahtised olla, kuna warukatel kikkad wärwliid on õnneldud.

See on aga üleüldse iga tellija oma soowi järele. Kelleie kuidas meeldib, nii saab tehtud.

Kahelksas õpesamm.

Meesterahwa aluspükid.

Mõõtudeks on siin 1. jämedus ja 2. pükste pikkus. Shnitide wäljawõtmise sentimeetri rihmaga.

31. joonistus. Siin on mõlemad pooled ühes. Joonistus näitab ise. Esimese poole shnit on weikene — sifemine shnit.

See on weike shnit, noortele.

33. joonistus annab täiskaswanud inimesele shnitid. Ka siin on mõlemad pooled ühes.

Õdigates saab riie laialt lahti pandud ja shnitid kõrwuti pääle pandud. Aluspükstel on ainult üks õmblus, seepärast saab õdigates mõlemad pooled ühte jäetud.

Tähendus: Pejuõpetuses tuleb wõõraid sõnu tihti ette. Et nende sõnade tähendus suuremale hulgale õppijannadele teatud, siis on need sõnad siin nii kirjutatud, kuidas rahwasuus räägib. Kui Eesti keeleuurijad kohaseid sõnu muretsewad, siis tahame nende tarwitajate seas esinejed olla.

Meie adresse liht- ja rahafirjadele:

Г-ну М. Каера, г. Нарва, СПб. губ.

